

MIRAN ŠPELIČ: GRŠKO-SLOVENSKI SLOVAR NOVE ZAVEZE.

Svetopisemska družba Slovenije.
Ljubljana 2002.

Recenzija

»Končno!« Tak uvod utegne koga presenetiti, vendar je povsem upravičen. V naši že tako (pre)skromni beri učbenikov in slovarjev za grščino smo končno spet dobili solidno pomagalo za vse, ki jih veseli ukvarjanje z grščino, konkretnije z grščino Svetega pisma Nove zaveze. Priročni slovarček p. Mirana Špeliča je prvi grški slovar po l. 1915, ko je izšel Doklerjev *Grško-slovenski slovar*. Če torej pomislimo, da je od tedaj minilo že 87 let, potem se moramo vsi, ki se kakor koli ukvarjamo z grščino in se navdušujemo nad njo, nad tem krepko zamisliti.

Če pogledamo nazaj v zgodovino pouka grščine pri nas, ugotovimo, da so bili tovrstni slovarčki vse do Doklerjevega slovarja glavna pomagala za branje lektire grških piscev. Prvih pet nastalih grško-slovenskih slovarjev je ostalo v rokopisu. *Grško-slovenski slovar* Valentina Kermavnerja (nastal v letih 1880–1890) in *Grški besednjak* Rajka Peruška (nastal v devetdesetih letih 19. stoletja) sta bila obsežnejša slovarja, ki bi lahko bila zadostno pomagalo za branje avtorjev, vključenih v redno lektiro gimnazij, slovar k Tukididovi *Peloponeški vojni* in k prvim štirim knjigam Herodota, ki ju je konec devetdesetih let 19. stoletja napisal Rajko Perušek, ter slovarček k Sofoklu, ki ga je pripravil Josip Pipenbacher (1908), pa so bili priročni slovarčki. Do l. 1913 je sledila cela

serija priročnih slovarčkov, ki so postopoma dopolnjevali pouk grškega jezika: *Slovarček k I. spevu Iliade* (Anton Koritnik, 1908, Izvestje škofijske gimnazije 1907/1908), *Ksenofontov slovar* (k dr. Karla Prinza "Izboru iz Ksenofonta" s 26 podobami) (Josip Tominšek 1909), *Slovarček k II. in III. spevu Iliade* (Anton Koritnik, 1909, Izvestje škofijske gimnazije 1908/09), *Slovarček k I., II. in III. spevu Iliade* (Anton Koritnik (ponatis iz izvestij škofijske gimnazije) 1909), *Slovarček k IV., VI., XVI. in XVIII. spevu Iliade* (Anton Koritnik, 1910, Izvestje škofijske gimnazije 1909/10), *Besede in rekla, namenjena učencem, ki se pripravljajo na čitanje sedme knjige Herodotovih zgodopisnih raziskavanj* (Fran Jerovšek, 1911), *Slovarček k I. in III. olinskemu ter III. filipskemu Demostenovemu govoru* (po Wotkejevi izdaji) (Josip Pipenbacher, 1911), *Slovarček k I., V., VI., VII., VIII. in IX. spevu Odiseje* (Andrej Prebil, 1912), *Slovarček k XXII. in XXIV. spevu Iliade* (Anton Koritnik, Izvestje škofijske gimnazije 1912/13, 1913) in *Slovarček k IV., VI., XVI., XVIII., XXII. in XXIV. spevu Iliade* (Anton Koritnik, 1913). Leta 1915 je izšel edini večji slovar, *Grško-slovenski slovar*, ki ga je ob sodelovanju Antona Breznika in Frana Jeréta izdelal Anton Dokler. Slovar, ki še vedno ostaja največji dosežek grške grecistike, je l. 1999 ponatisnila Cankarjeva založba. To je vse, kar lahko naša stroka ponudi poleg priročnih slovarčkov, ki jih najdemo v grških vadnicah in čitankah (*Grška vadnica* Frana Bradača (1920), *Grška čitanka za gimnazije. I. del* Rudolfa Južniča (1933), *Izbor iz Plutarha* (Do-

datek h grški čitanki I. del) Rudolfa Južniča (1939), *Grška vadnica za IV. in V. razred klasične gimnazije* (1950¹, 1968²), *Grščina: teksti in vaje za pouk grščine* Erike Mihevc Gabrovec (1978) in *Kantharos. Grški učbenik za klasično gimnazijo* (1998)).

Špeličev slovar ni prvi slovarček za Sveto pismo Nove zaveze, kajti že Doklerjev slovar je poleg besedišča grških avtorjev, vključenih v kanon redne lektire na naših gimnazijah, obsegal tudi besedišče Nove zaveze; pri tem se je avtor opisal na Schmolterjev slovar za novo zavezo (Ταμειζιον τῆς καινῆς διαθήκης ἐγχειρίδιον), pri obdelavi gesel pa sta mu pomagala tudi dva priznana lingvista: dr. Anton Breznik in dr. Franc Jerè. Grške krščanske pisce je v seznam lektiro vključevala samo šentviška škofijska gimnazija; brali so odlomke iz Nove zaveze in del cerkvenih pisateljev (npr. Bazilij (Πρὸς τοὺς νέους)), najboljši dijaški prevodi pa so bili nekajkrat objavljeni v časopisu »Mentor«. Na seznamih redne lektire državnih gimnazij cerkvenih piscev ne najdemo. Nekaj odlomkov iz SP je v svojo grško čitanko vključil tudi Rudolf Južnič.

Pričujoči slovarček p. Mirana (strokovno so ga pregledali Breda Čop, dr. Matjaž Babič in Janez Zupet) je nastal v okviru raziskovalnega projekta na Teološki fakulteti Univerze v Ljubljani, ki so ga vodili prof. France Rozman, prof. Jurij Bizjak in prof. Maksimiljan Matjaž ter na podlagi osebnih izkušenj avtorja, ki je na Teološki fakulteti poučeval svetopisemsko grščino; navdih za sesavo je dobil, ko je slučajno odkril

francosko verzijo tega slovarčka. Primarna vira sta bila: Ingelaere, J.–C., Maraval, P.–Prigent, P.: *Dictionnaire Grec-Français du Nouveau Testament* (Paris 1996) in Newman, B. M.: *A Concise Greek English Dictionary of the New Testament* (Stuttgart 1993). Sekundarni viri so bili: Dokler, A.: *Grško-slovenski slovar* (Ljubljana 1915), *BibleWorks for Windows*, ver. 3.5. (Bushel, M. S., 1996), *Handy Concordance and Greek-English Lexicon to the New Testament*. (Ortiz, P., 1998) in Amerl, R.: *Grško-hrvatski rječnik Novog zavjeta* (Zagreb 2000). Pri delu se je avtor opiral tudi na Strongovo konkordanco (Strong, J.: *The New Strong's Exhaustive Concordance of Bible*. Nashville–Atlanta–London–Vancouver 1995).

Seznam kratic je dovolj obsežen in poleg kratic novozaveznih knjig pri naša tudi najpomembnejše slovnične kratice, kratice jezikov ter nekaj posebnih znakov. Posebej so označena osebna in geografska imena; pri slednjih je navedena tudi lokacija in koordinate na zemljevidu, ki ga najdemo v standardni izdaji prevoda SP. Pri določanju spola samostalnikov odstopa od tradicionalnega označevanja; ne namreč navaja določnega člana, ampak po vzoru latinskega slovaropisja navaja spol s slovnično kratico (m, f, n). Glagoli so predstavljeni tradicionalno; geselska oblika je 1. os. sg., tej pa so dostikrat dodane analizirane težje glagolske oblike (zelo pohvalno in koristno), največkrat aorist (aktivni in pasivni) in perfekt, včasih tudi futur. Včasih so težje razpoznavne oblike ali oblike »nepravilnih« glagolov predstavljene pose-

bej; oblika je analizirana in napoti uporabnika na osnovno geselsko obliko. Pri specifičnih pomenih v določenih besednih zvezah so besedne zveze navedene v celoti. Pri pridevniki navaja oblike za vsak spol posebej brez številčne oznake. Pomeni gesel so predstavljeni po načelu »od osnovnega pomena k specifičnemu«, kar je tudi z vidika slovaropisja najpravilneje in najkorektnješe do bralca. Pri tem se dostikrat opira na standardni slovenski prevod Svetega pisma, vendar ne vedno. Besede, ki se v tekstih pojavljajo pogostejše (vsaj 15-krat), so posebej označene; takšne besede so tudi aktualne za zapomnitev. Vsaka beseda ima na koncu dodano številčenje po prej omenjeni standardni (Strongovi) konkordanci. Tu in tam se je v slovar prikladla še kakšna napaka pri diakritičnih znamenjih, npr. cirkumfleks

namesto akuta (πετρῶδης nam. πετρώδης) ali pa krepki pridih namesto šibkega (ἀφαίρέω fut. ἀφελῶ nam. ἀφελῶ). Čisto oblikovalske narave je pripomba glede dostikrat velikih razmikov med besedami, zlasti pri grški pisavi, kar kaže, da je avtor pisal direktno v prelom. Vsebinskih pripomb ni; pomeni in ime na so predstavljeni dovolj dobro, tako da uporabnik pri delu z besedilom takoj dobi ustrezno informacijo. V primeru ponovne izdaje (do katere bo – vsaj upam – prišlo, po možnosti v razširjeni in obogateni verziji) predlagam pri poslovenjenih imenih dosledno naglaševanje pri vseh imenih. Slovar bo dragoceno pomagalo za vsakogar, ki se želi natančneje seznaniti z originalnim besediščem Nove zaveze, pa tudi zahtevnejšim uporabnikom bo zaradi specifik novozavezne grščine koristen pripomoček.

Matej Hriberšek

POROČILO PREDSEDNIKA DAHŠ ZA OBDOBJE SEPTEMBER 2001 – SEPTEMBER 2003 (Ljubljana, 15. 11. 2003)

I. URADNE ZADEVE

Tudi v tem mandatu je društvo nadaljevalo z akcijo pridobivanja novih članov, tako da je članstvo naraslo. Pri tem so bili zlasti dejavni člani študentske sekcije.

Kot vsa druga društva je moralo tudi naše spremeniti žiroračun v trans-

akcijski račun. Postopek se je vlekel skoraj leto dni; potem ko smo vendarle dobil račun, se je zataknilo še pri preurejanju elektronskega poslovanja Proklik, tako da so se razmere uredile šele pred kratkim. Koliko truda in skrbi je to pomenilo za društvenega blagajnika, najbrž ni treba posebej dodajati.

II. PRIREDITVE

1. Predavanja za društvene člane